

GŁOS ROBOTNICZY

PISMO POLSKIEJ PARTII ROBOTNICZEJ

Związek Radziecki zaproponował

zniszczenie bomb atomowych we wszystkich państwach świata

Projekt ambasadora Gromyki - złożony na Radzie Bezpieczeństwa w Nowym Jorku

Nowy Jork, (Obsł. wł.). Na posiedzeniu komisji do spraw energii atomowej, przedstawiciel Związku Radzieckiego Gromyko przedłożył projekt układu międzynarodowego w sprawie energii atomowej, obejmującego wszystkie państwa świata, nawet nie członków Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Układ ten obowiązywałby na czas nieograniczony a wszedłby w życie po ratyfikowaniu go przez połowę sygnatariuszów i po zaaprobowaniu go przez Radę Bezpieczeństwa.

Układ przewiduje ZNISZCZENIE WSZYSTKICH, DOTYCHCZAS WYPRODUKOWANYCH BOMB ATOMOWYCH ORAZ TYCH, KTÓRE SĄ W TRAKCIE PRZYGOTOWYWANIA — niezależnie od momentu utworzenia specjalnych komisji kontrolnych.

Projekt przewiduje utworzenie 2-ch komisji:

Instrukcja Nr 9 Głównego Komisarza Głosowania Ludowego

w sprawie dalszego toku urzędowania komisji obwodowych.

Par. 1. Obwodowe komisje mają obowiązek stałego urzędowania w godzinach, ustalonych przez przewodniczącego komisji, aż do dnia głosowania. Obwodowe komisje udzielają wszelkich wyjaśnień w sprawie przeprowadzenia głosowania oraz wydają zaświadczenia, przewidziane w instrukcji Nr. 1 i Nr. 5 osobom wyjeżdżającym, w delegacji służbowej, na urlop lub do szpitala.

Par. 2. Aż do dnia głosowania mogą komisje obwodowe usuwać w spisach uprawnionych do głosowania — głównym i dodatkowym — oczywiste pomyłki (dwukrotne zamieszczenie uprawnionego do głosowania, umieszczenie osoby nieżyjącej i t.p.)

Par. 3. Przewodniczący obwodowych komisji dopilnują, by lokale głosowania były przygotowane do głosowania (zasłony, urna główna i w obwodach, w których znajduje się szpital — urna dodatkowa). Przewodniczący porozumiają się z kierownikami szpitali w sprawie przeprowadzenia losowania w szpitalach i lecznicach i w sprawie wykonania czynności, przewidzianych w instrukcji Nr. 8.

Generalny komisarz głosowania ludowego
(—) Wz. Baranowski

Rewizyta polska w Szwecji

SZTOKHOLM, (PAP). Celem rewizytowania szwedzkiego ministra handlu Myrdala, który bawił w Polsce w ubiegłym roku, przybył do Sztokholmu minister Żegluga i Handlu Zagranicznego dr. Stefan Jędrzychowski w towarzystwie dyrektora gabinetu ministra Olsienkiewicza i naczelnika wydziału skandynawskiego ministra Kossowa.

Dziś w numerze
Przyroda Martwa

- 1) komisji do sprecyzowania tekstu układu,
- 2) komisji do eksploatacji pokojowej energii atomowej.

Projekt przewiduje zachowanie prawa weta dla wielkich mocarstw.

Nowy Jork, (Obsł. wł.). Wielkie dzien-

niki amerykańskie zamieszczają projekt ambasadora Gromyki z obszernymi komentarzami. PM. pisze, że zakrojony na wielką skalę

„SZANTAŻ ATOMOWY”
jaki pewne reakcyjne koła wielkapitalistyczne chciały zastosować w

stosunku do Związku Radzieckiego, nie udał się.

Związek Radziecki zna tajemnicę produkcji bomby atomowej a LIKWIDACJĘ TEJ STRASZLIWEJ BRONI CHCE PRZEPROWADZIĆ SKUTECZNIE I SPRAWIEDLIWIE, BEZ PODSTĘPÓW.

Nad czym radzą w Paryżu

Wygórowane apetyty zachodnich sojuszników

Specjalny korespondent Agencji Tass pisze z Paryża na marginesie konferencji Ministrów spraw zagranicznych, co następuje:

Debata rozpoczęła się od rozpatrywania warunków traktatu pokojowego z Włochami. W kołach paryskich panuje jednomyślne przekonanie, że jest to najważniejszy z pięciu traktatów pokojowych, których projekty mają być opracowane na obecnej sesji Rady Ministrów. Prasa paryska stwierdza, iż traktat z Włochami posiada szczególne znaczenie zarówno jako pierwszy krok do uregulowania stosunków powojennych, jak i pod kątem widzenia wzajemnych stosunków między wielkimi mocarstwami.

Należy stwierdzić, iż dotąd działano bardzo mało. Kiedy okazało się, że opracowanie traktatu pokojowego z Włochami będzie wymagało dłuższego czasu, państwa okupacyjne wysunęły konieczność zrewidowania warunków rozejmu, zawartego w roku 1943. Przypuszczano powszechnie, iż przyspieszy to rekonwersję gospodarczą Włoch. Delegacja radziecka na sesji majowej brała żywy udział w pracach nad rewizją warunków rozejmu. Zrewidowane warunki zostały ratyfikowane w dniu 16 maja przez czterech ministrów spraw zagranicz-

nych. Od tego czasu minął przeszło miesiąc, ale nowe warunki nie weszły jeszcze w życie.

Należy podkreślić, iż obecnie momentem dodatnim było rozpoczęcie dyskusji nad traktatem pokojowym z Włochami właśnie od punktów gospodarczych. Albowiem tylko wtedy, gdy najważniejsze pretensje gospodarcze, osłaniane dotąd mrokiem tajemnicy, wyszły na jaw, kampania prowadzona przez prasę anglo-saską okazała się bezprzedmiotowa. Dotąd prasa prowadziła rozpasaną kampanię przeciwko Związkowi Radzieckiemu, uważając roszczenia radzieckie za nieomal najważniejszą przeszkodę na drodze do gospodarczej sanacji Włoch. Wystarczyło jednak uchylić rąbką tajemnicy, aby prawda o roszczeniach ukazała się w całej swej nagości. Roszczenia reparacyjne ZSRR stanowią bowiem tylko nieznaczny ułamek ogólnej sumy żądań, stawianych przez sojuszników. Jak wiadomo, we wniosku radzieckim była mowa o 300 milionach dolarów, z których 200 milionów przeznaczonych było dla innych państw, równie jak ZSRR, uszkodzonych na skutek działań wojennych — Jugosławii, Grecji i Albanii. Na posiedzeniu Rady Ministrów tylko delegat brytyjski

próbował wystąpić przeciwko roszczeniom radzieckim, lecz był zmuszony wycofać swój sprzeciw, gdy zestawiono wszystkie roszczenia z tytułu reparacji dla sojuszników.

Wedle oficjalnych danych okazało się, że utrzymanie wojsk okupacyjnych brytyjskich i amerykańskich na terytorium włoskim pochłonęło olbrzymią sumę 402 miliardów lirów przeszło 4 miliardy dolarów licząc według kursu: 100 lirów do dolara. Do tej olbrzymiej sumy dodać jeszcze należy sumę wydatków, poniesionych przez Włochy w związku z udzieleniem pomocy sojusznikom w ostatnim okresie wojny z Niemcami, już po zawarciu rozejmu. Władze okupacyjne wywoziły ponadto z Włoch sprzęt fabryczny i pewne materiały. A mimo to Brytyjczycy stawiają nowe żądania, obejmujące aktywa włoskie w Wielkiej Brytanii kompensację angielskich firm we Włoszech na ogólną sumę 100 milionów dolarów.

Ponieważ słuszność roszczeń radzieckich nie jest już dłużej kwestionowana, to zaczęto wysuwać nowe sprzeczki, tym razem skoncentrowane wokół źródeł kompensaty roszczeń. Delegacja radziecka wysuwa jako źródła spłaty zobowiązań z tytułu reparacji — włoskie aktywa na Węgrzech, w Rumunii i Bułgarii niektóre siatki handlowe, oraz dostawy z bieżącej produkcji przemysłu włoskiego, która mogłaby dostarczać w ciągu 6 lat wyrobów na sumę 10—15 milionów dolarów rocznie. Zamówienia te leżą niewątpliwie w interesie przemysłu włoskiego.

W tych okolicznościach rzucą się w oczy fakt, iż w toku debat wysuwa się coraz to inne sztuczne przeszkody na drodze do rozwiązania tego skądinąd prostego zagadnienia. Powstaje pytanie, czy tego rodzaju polityka nie jest podyktowana chęcią wywarcia presji na ZSRR. Odnosi się wrażenie, że czyni się to w tym celu, aby uzyskać ustępstwa w innych punktach projektu traktatu pokojowego, odróżnie których delegacja radziecka pragnie uumiarkować zbyt wygórowane apetyty niektórych swych partnerów.

Otwarcie siódmej sesji Rady Najwyższej Federacji Rosyjskiej

MOSKWA (PAP). Na rozpoczynającą się w czwartek wieczorem w wielkim pałacu na Kremlu 7-mą sesję Rady Najwyższej rosyjskiej republiki federacyjnej, parlamentu największego z pośród 16-tu republik Związku Radzieckiego, przybyli liczni delegaci. Mieszkańcy stolicy zgromadzili im gorące przyjęcie. Dworce ozdobiono plakatami powitalnymi. W ciągu dni poprzedzających sesję, delegaci zwiedzali przedsiębiorstwa, muzea, wystawy i teatry Moskwy.

Były marszałek senatu Szymański wypowiada się przeciw senatowi

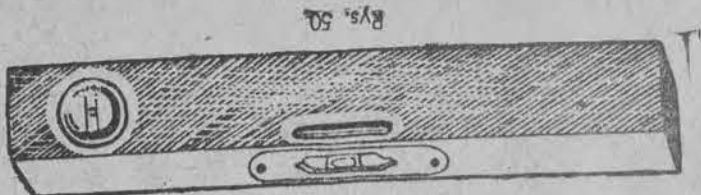
WARSZAWA, (PAP). „Polska demokratyczna oczywiście senatu nie potrzebuje, byłby on zawadą i hamulcem” — oświadczył przedstawicielowi PAP były marszałek senatu w latach 1928-30, wybitny uczony prof. dr. Julian Szymański. „Jestem przekonany, że sejm Polski demokratycznej spełni w zupełności swe zadanie. Sądzę tak na podstawie wrażenia, jakie odniosłem przy słuchając się obradom Krajowej Rady Narodowej, tak odmiennych od posiedzeń sejmów, których w okresie po wojnie światowej, kiedy styl karczemny i ordynarne kłótnie świadczyły o ówczesnej kulturze parlamentarnej.

Lud polski po wielkich i ciężkich doświadczeniach dorósł dziś do zrozu-

mienia istotnych potrzeb kraju.

Dlatego też uważam senat w dzisiejszym ustroju za przeżytek nie tylko niepotrzebny, ale nawet szkodliwy. W okresie, kiedy byłem marszałkiem senatu mogłem w pełni zdać sobie sprawę z wpływu, jaki nań wywierała magnateria i wielki kapitał. Dzisiejsza Polska jest Polską Ludową — kończy rozmowę prof. Szymański. Czy komu się to podoba, czy nie, konsekwencją tej obecnej rzeczywistości polskiej jest Rząd Ludowy, który oczywiście prawo dawstwo formułuje i formułować będzie z punktu widzenia interesu ludu, a nie kapitału, czy magnaterii. Uważam za szczęście Polski, że tak jest, gdyż otwiera to wielkie przed nią możliwości polityczne i gospodarcze.

W najbliższych numerach „Głos Robotniczy” rozpoczyna druk korespondencji swego specjalnego wysłannika z procesu Greisera w Poznaniu

Ciecz to woda lub spirytus, a pęcherzyk to powietrze. Wągitz turki jest ciecz, w której porusza się jakiś pęcherzyk. Wzniesione są dwie kreski. We-

znaczone są dwie kreski. We-
kreski te są do góry w
jedną stronę. Turka ta jest z
długo rurkę szklaną, zatopio-
walek drzewa, w którym osad-
prostopadły, wygięty ka-
łomnica (rys. 50). Jest to
głębokość, służy do po-
dzienia, czy powierzchnia ce-
kierunku poziomego, do stwier-
go (rys. 49). Do sprawdzenia
jest prostopadły do pionowe-
pionowy. Kierunek ten
w innym kierunku, zwany
czy układowa jest prawidłowo

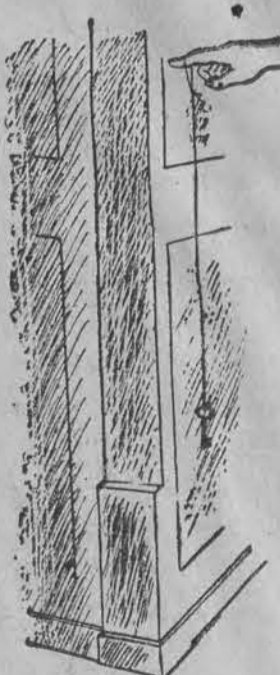
Murarz nakładając cegły sprawdza często, czy ściana na-
pionowa

Posiomy, ale ważnym pęcherzyku

Zdun również pamiętać musi o tym, żeby ściany pieca
wznosić pionowo. Toż i on korzysta z pionu. Często zbliża
pion do kłosa i sprawdza, czy prawidłowo układane są kłosa
coraz wyżej.
Sporządź pion z mocnej nici i z jakiegos ciężarka, np. klu-
cza. Sprawdź w sposób wyżej opisany, czy ściany pieca
są pionowe. Stwierdź poza tym, czy ściany są pionowe
od ławki, tablica szkolna są pionowe

Rys. 48.

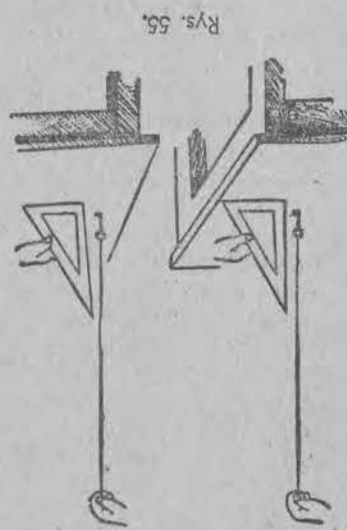

Rys. 48. Czy pionowa?

rzyło się, że trafiłeś na taką chwilę,
kiedy murarz przykłada do ściany
sznurek, na którym wisi zaostriżony
kawalek żelaza. Wygląda to, jak gdy-
by murarz coś mierzył, obliczał, spr-
awdzał. Sznurek z ciężarkiem, którym
posługuje się murarz, nazywa się p i o-
n e m. Murarz okręca wolny koniec
sznurka koło palca, drugi zaś koniec
z ciężarkiem puszcza swobodnie
Sznurek się wypręża i wyznacza tzw.
k i e r u n e k p i o n o w y. Murarz mu-
si dbać, aby ściana z cegieł narastała
właśnie w kierunku pionowym, krócej
— p i o n o w o. Jakże on to robi? Przy-
suwa wyprężony sznurek pionu do
ściany na odległość 2 — 3 cm. Patrzy
przy tym to na sznurek, to na powier-
chnię ściany. Jeśli powierzchnia ścia-
ny jest równoległa do sznurka pionu,
to ściana stoi pionowo. Taka ściana
z cegieł nie obsunie się, nie runie.

Waga skłepowa
Przyjrzyj się wadze w sklepie, gdy na niej waga dla ciebie
Złota?

Przyjrzyj się rys. 55. Przedstawiono na nim części stołu.
Jeden z nich ma powierzchnię poziomą, druga zaś nie. Po-
czym możemy poznać, że druga powierzchnia nie jest po-
ziomą?

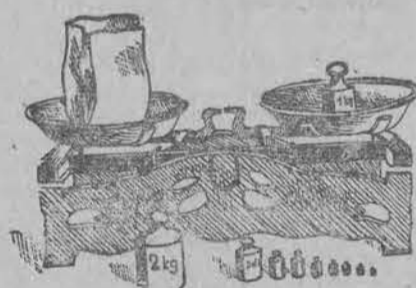

Jeżeli możesz się wysłać o
poziomą, to przetrzeź z nią
kilka doświadczeń. Sprawdź,
czy poziom leży: deski pod-
logi, płyta pieca kuchennego,
deska okłonna. W braku po-
wyższe doświadczenia przy-
ziomicy możesz wykonać po-
pomocy pionu i ekierki. Za-
wieszasz pion nad powierzh-
nią, którą chcesz sprawdzić,
np. nad stołem. W pobliżu pio-
nu opierasz o ścianę ekierkę i
przysuwasz ją do nici na odle-
głość około 1 cm. Jeśli kła-
waga (stojąca) ekierki jest
równoległa do nici w dwóch
do siebie prostopadłych polo-
żeniach ekierki, możemy po-
wiedzieć, że powierzchnia sto-
łu jest w tym miejscu pozioma.
Przyjrzyj się rys. 55. Przedstawiono na nim części stołu.

Szukamy poziomych powierzchni

Wody w stawie.
Nadaj różne położenia, butelce z jakąś inną cieczą, np.
z octem. Sprawdź na oko, czy powierzchnia tej cieczy jest
także pozioma w każdym położeniu butelki.

2. Wyjmij pion z wody, nachyl nieco garnek i podstaw coś
pod niego. Po uspokojeniu się wody wykonaj takie samo
doświadczenie z pionem i ekierką, jak poprzednio.
3. Powtórz doświadczenie jeszcze raz po przeszytych
garnka w drugą stronę. Co możesz powiedzieć o położeniu
powierzchni wody w garnku? Czy słyszysz, jak ludzkie wy-
rażają się: "poziom wody w naczyniu", czy też "poziom

Rys. 56.

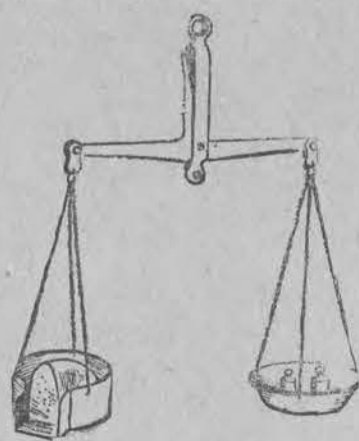
na lewej szalce i to, co le-
ży na prawej waży jed-
nakowo. Mówi się, że
ciężar odważnika i ciężar
produktu jest taki sam.
Jeśli zaś ciężarki nie usta-
wiły się na jednym po-
ziomie, to albo produktu
jest więcej, niż wskazuje
odważnik, albo mniej.
Jaki wypadek zachodzi
chodzi właśnie - rys. 57?

postępuje się Kupiec. Przy
ważeniu kładzie on na
jedną szalkę potrzebny
odważnik, na drugą zaś
produkt, który ma odwa-
żyć. Kupiec dokłada tego
produktu tyle, żeby cięż-
kości wagi były na jed-
nym poziomie, na wprost
siebie. Wążenie jest wte-
dy ukończone. To, co leży

Rys. 57.

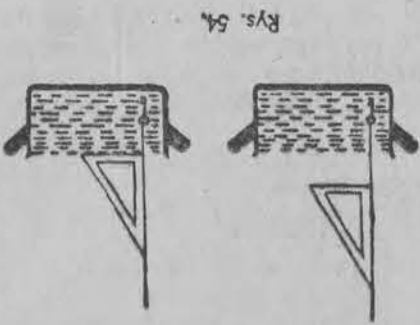
I sprzedający, i ku-
pujący powinni uważać
przy ważeniu. Pierwszy,
bo musi pewną ilość pro-
duktu dobrze odważyć,
drugi, aby przypadkiem
nie było pomyłek. Nieraz
dużo ludzi jest w sklepie
i ten, kto waży, może się
przeceż w pośpiechu po-
mylić. Zwłaszcza możliwe
to jest na targu, gdzie by-

Rys. 58.

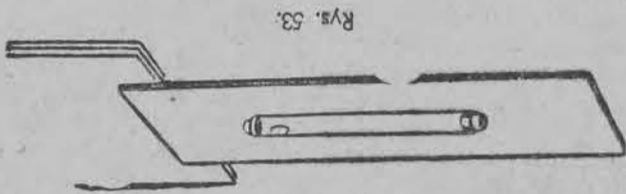
właśnie na rys. 57?

1. Wpuść do szerokiego garnka z wodą pion w taki sposób, by ciężarek nie dotykał dna naczynia. Przyjdź do nitki pionu i ekierkę, jak wskazano na rys. 54. Stwierdź się nie odchylać nici, ponieważ wzdłuż niej ekierka w dół aż do zerknięcia się z wodą. Stwierdź, jaki kształt tworzy powierzchnia wody z kierunkiem pionu.

Badanie powierzchni wody

W doświadczeniach z rurką widzialesz, jak się ustawiła powierzchnia wody, że powierzchnia jest nachylna. Przekonałeś się, że powierzchnia rurki przy nachyleniu rurki w różne strony. Przekonałeś się, że powierzchnia rurki, aby zmieniła miejsce.

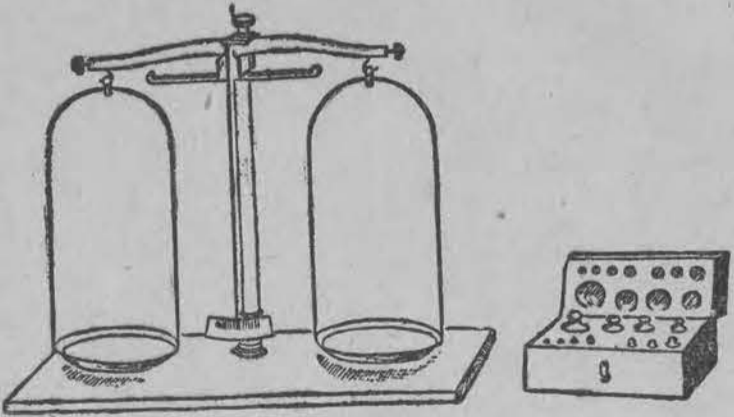

2. Położ na stole sztywne tekturkę opierając ją jednym końcem o zesztywniałą rurkę i zauważ, gdzie w niej znajduje się powierzchnia (rys. 53). Pod drugi koniec tekturki podsuwaj paski papieru i obserwuj powierzchnię. Zwróć uwagę na kierunek, w jakim się porusza. Co zrobisz, aby powierzchnia poruszała się w kierunku przeciwnym? 1. Trzymaj rurkę mniej więcej poziomo. Nachylenia nie-liczne, możesz przystąpić do przerozważania doświadczenia. Tekturka została modyfikowana. Przyjdź już go- w rurce powinno być tyle, aby po wstawieniu drugiego ko- nieca do rurki wody i zatkaj dobrze drugi otwór. Wody z jej otworów koreczkami zrobionym np. z kartonia. Należy gdzie się znajduje powierzchnia. Położenie jego wskazuje mu- raturę kładzie poziomnie na warstwie cegieł i patrzy, czy warstwa cegieł leży poziomo, czy też trzeba

Przyjrzyj się rys. 58. Widzisz na nim inny rodzaj wagi sklepowej. Czy z rysunku wynika, że ciężary są jednakowe?

Waga szkolna

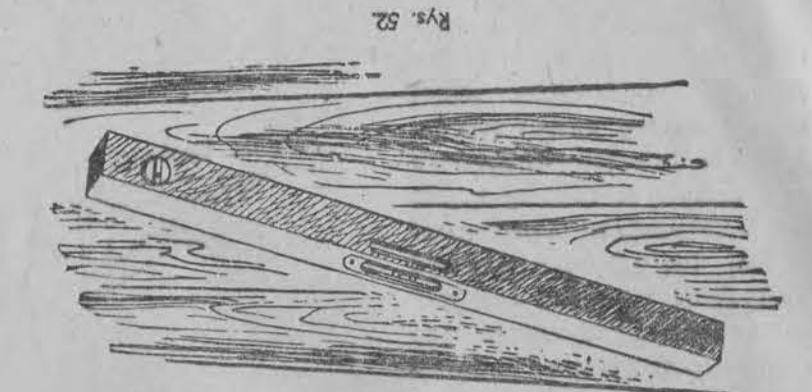
Do wielu doświadczeń w szkole używa się wagi tzw. szkolnej (rys. 59). Jeśli twoja szkoła ma taką wagę, będziesz mógł dokładnie ją obejrzeć. Od razu rzuci się w oczy, że jest ona inaczej zbudowana, niż ta ze sklepu. Przy tej wadze nie ma języczków, a zamiast nich jest strzałka pionowa, rodzaj wskazówki. Może się ona poruszać w lewo, to w prawo na tle podziałki. Ważąc jakiś przedmiot przyglądamy się strzałce. Gdy zatrzyma się na środkowej kresce podziałki, powiemy, że ważenie jest ukończone. Ciężary na obu szalkach wagi są wówczas jednakowe.

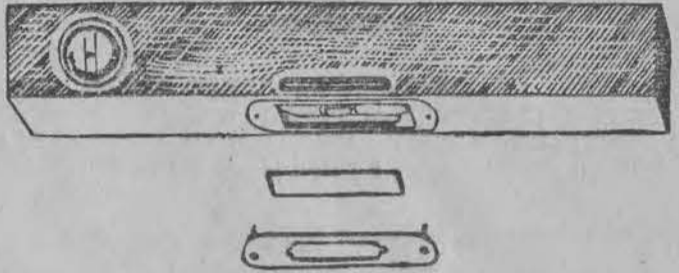
Rys. 59. Waga szkolna.

Ważenie na wadze szkolnej nie jest trudne. Przedmiot do odważenia kładzie się zwykle na lewą szalkę, odważniki zaś na prawą. Dobieramy pierwszy odważnik taki, aby mniej więcej odpowiadał ciężarowi przedmiotu. Jeśli odważnik jest za duży, zdejmujemy go i kładziemy następny z kompletu, bezpośrednio mniejszy. Jeśli zaś odważnik jest za mały, dokładamy następny mniejszy i próbujemy stopniowo coraz mniejsze. Przy ważeniu więc posuwamy się w doborze od-

Przejdź następujące doświadczenia. Postaw się o kawalek prostej rurki szklanej długości 10 — 20 cm. Zatkaj jeden

gdzie się znajduje powierzchnia. Położenie jego wskazuje muraturę kładzie poziomnie na warstwie cegieł i patrzy, czy warstwa cegieł leży poziomo, czy też trzeba

Rys. 51. Poziomnica po zajęciu blaszki i szkiełka.

gdzie się znajduje powierzchnia. Położenie jego wskazuje muraturę kładzie poziomnie na warstwie cegieł i patrzy, czy warstwa cegieł leży poziomo, czy też trzeba

nie nie spali cegły. Jest ona trwała wobec ognia. Toteż używa się jej do budowy pieca i komina, gdzie przecieł „mieszka” ogień. Gdyby to więcej domów budowano z cegły, a nie z drzewa i słomy (dachy), pożary byłyby rzadsze. Domy buduje się z cegły nie tylko dlatego, że jest ona odporna wobec ognia, ale i dlatego, że jest złym przewodnikiem ciepła. Słyszymy jednak często, że w domach murowanych jest chłod-

Rys. 46. Nazwij poszczególne przedmioty na tym rysunku.

niej niż w drewnianych. I tak jest. Cegła i drzewo są złymi przewodnikami ciepła. Złe przewodniki przepuszczają ciepło nieznacznie i powoli. Przez cegłę jednak ciepło przechodzi szybciej niż przez drzewo. W murowanym domu jest może chłodniej nieco, ale bezpieczniej.

Drzwiczki, płyta, ruszt często stykają się z ogniem — muszą być wobec niego odporne. Żelazo jest właśnie odporne wobec ognia. Widzimy w tym podobieństwo do cegły. Zastanów się, czy żelazo jest także podobne do cegły pod względem przewodnictwa ciepła.

Pion

Nieraz przechodziłeś koło nowobudującego się domu i przystawiałeś, aby przyjrzeć się pracy murarzy. Może zda-

